

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 25.06.2019 № 14–7

Звіт про результати фінансового аудиту Міністерства освіти і науки України за 2018 рік

Київ

<http://www.rp.gov.ua>

ЗМІСТ

Список скорочень	3
Висновки	4
Вступна частина	8
Основні результати аудиту	11
Значні ризики викривлень фінансової та бюджетної звітності	11
Інші результати аудиту	17
Перелік невідкоригованих помилок	18
Внутрішній контроль	19
Недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитом	19
Рекомендації, надані об'єкту контролю	30
Рекомендації Кабінету Міністрів України	34
Інші питання, які мають бути повідомлені	35

Список скорочень

Закон № 889	Закон України від 10.12.2015 № 889 “Про державну службу”
Інструкція № 120	Інструкція з організації внутрішнього контролю в Міністерстві освіти і науки України, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 01.02.2019 № 120
Інструкція № 59	Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 № 59, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 31.03.1998 за № 218/2658
МОН	Міністерство освіти і науки України
МСА	Міжнародні стандарти аудиту
Наказ № 572	наказ Міністерства фінансів України від 17.06.2015 № 572 “Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації”, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 06.07.2015 за № 788/27233
НП(С)БО № 121	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 “Основні засоби”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01.11.2010 за № 1017/18312
Основі засади	Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062
Порядок № 732	Порядок застосування типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 22.11.2004 № 732, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14.12.2004 за № 1580/10179
Положення № 879	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.10.2014 за № 1365/26142
Постанова № 98	постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 98 “Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів”
Порядок № 44	Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44 і зареєстрований у Міністерстві юстиції України 09.02.2012 за № 196/20509
Порядок № 1001	Порядок здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 “Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади”
Форма № 5—дс	типова форма № 5—дс “Примітки до річної фінансової звітності, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 29.11.2017 № 977, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 20.12.2017 за № 1539/31407

Висновки

I. ПОЗИТИВНИЙ ВИСНОВОК ЩОДО ФІНАНСОВОЇ ТА БЮДЖЕТНОЇ ЗВІТНОСТІ

Рахункова палата засвідчує, що відповідно до Закону України “Про Рахункову палату”, Плану роботи Рахункової палати на 2019 рік та на виконання доручення члена Рахункової палати Невідомого В. І. від 26.04.2019 № 05–232 проведено аудит фінансової та бюджетної звітності центрального апарату Міністерства освіти і науки України за 2018 рік, складеної за бюджетними програмами за КПКВК 2201010, 2201030, 2201040, 2201080, 2201200, 2201380, 2201570.

Фінансова звітність центрального апарату МОН складається з балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал, приміток до річної фінансової звітності.

Ця фінансова звітність підготовлена відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності з дотриманням вимог, встановлених Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 “Подання фінансової звітності”, затвердженим наказом Мінфіну від 28.12.2009 № 1541, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28.01.2010 за № 103/17398, а також облікової політики.

Бюджетна звітність складається зі звітів про надходження та використання коштів загального фонду, звіту про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги, звітів про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень, звіту про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду, звіту про заборгованість за окремими програмами.

Розкриття елементів бюджетної звітності здійснюється у пояснювальній записці та формах щодо розкриття елементів бюджетної звітності.

Бюджетна звітність центрального апарату МОН підготовлена відповідно до вимог Бюджетного кодексу України, з дотриманням вимог Порядку № 44.

За результатами аудиту фінансової та бюджетної звітності центрального апарату МОН Рахункова палата зробила висновок, що фінансова та бюджетна звітність підготовлена на підставі достовірних даних бухгалтерського обліку, відповідно до законодавчих і нормативних вимог, а також відображає достовірно в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан Міністерства станом на 01.01.2019, його доходи та здійснені видатки.

Висновки (продовження)

Підстава для висновку

Рахункова палата провела фінансовий аудит МОН відповідно до Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України. Про відповідальність Рахункової палати за цей аудит, передбачену Міжнародними стандартами, зазначається в розділі “Відповідальність Рахункової палати за аудит фінансової та бюджетної звітності”. Рахункова палата є незалежною від МОН, що забезпечується Законом України “Про Рахункову палату”. При цьому між Рахунковою палатою та МОН відсутні будь-які відносини, що можуть вплинути на її об'єктивність і незалежність. Враховуючи викладене, Рахункова палата вважає, що отримані аудиторські докази є достатніми і прийнятними для використання їх з метою надання аудиторського висновку щодо фінансової та бюджетної звітності.

II. ПОЗИТИВНИЙ ВИСНОВОК ЩОДО ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА

Рахункова палата вважає, що операції з бюджетними коштами загалом здійснювалися з дотриманням вимог чинного законодавства. При цьому:

- кошти державного бюджету за КПКВК 2201010, 2201030, 2201040, 2201080, 2201200, 2201380, 2201570 використано МОН за цільовим призначенням відповідно до Закону України “Про Державний бюджет України на 2018 рік”;

- фінансово-господарські операції проведено переважно згідно з вимогами нормативно-правових актів, які регулюють питання використання бюджетних коштів.

Підстава для висновку

Під час аудиту фінансової та бюджетної звітності центрального апарату МОН Рахунковою палатою здійснено оцінку дотримання Міністерством вимог чинного законодавства при проведенні фінансово-господарських операцій та використанні бюджетних коштів. Аудит проводився відповідно до Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України. Про відповідальність Рахункової палати за цей аудит, передбачену Міжнародними стандартами, зазначається в розділі “Відповідальність Рахункової палати за аудит фінансової та бюджетної звітності”. Рахункова палата є незалежною від МОН, що забезпечується Законом України “Про Рахункову палату”. При цьому між Рахунковою палатою та МОН відсутні будь-які відносини, що можуть вплинути на її об'єктивність і незалежність. З огляду на викладене Рахункова палата вважає, що отримані аудиторські докази є достатніми і прийнятними для використання їх з метою надання аудиторського висновку щодо дотримання вимог законодавства.

Висновки (продовження)

Відповідальність управлінського персоналу МОН за фінансову та бюджетну звітність:

Державний секретар МОН і начальник управління бухгалтерського обліку та звітності – головний бухгалтер МОН є відповідальними за складання фінансової і бюджетної звітності, її достовірне формування відповідно до вимог Порядку № 44, Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419, та Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 “Подання фінансової звітності”, затвердженого наказом Мінфіну від 28.12.2009 № 1541.

При цьому обов’язком керівництва МОН є організація внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту та забезпечення їх здійснення в МОН.

Згідно з Порядком № 1001 у МОН для здійснення внутрішнього аудиту утворено Відділ внутрішнього аудиту, головним завданням якого є надання керівникові об’єктивних і незалежних висновків та рекомендацій щодо функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення, запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності МОН.

Відповідальність Рахункової палати за аудит фінансової та бюджетної звітності

Відповідальність Рахункової палати при наданні висновку щодо фінансової та бюджетної звітності визначена Законом України “Про Рахункову палату”.

Законом України “Про Рахункову палату” встановлено, що член Рахункової палати забезпечує здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) відповідно до рішення Рахункової палати і несе персональну відповідальність за результати своєї роботи. Згідно з Планом роботи Рахункової палати на 2019 рік відповідальним за фінансовий аудит МОН за 2018 рік визначено члена Рахункової палати Невідомого В. І.

Під час проведення аудиту отримано прийнятні докази щодо сум та інформації, розкритих у фінансовій та бюджетній звітності в обсязі, достатньому для отримання обґрунтованої впевненості, що вони не містять суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилок. Незважаючи на те, що обґрунтована впевненість означає високий рівень впевненості, це не є гарантією, що аудит, проведений відповідно до Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю (ISSAI), завжди дає змогу виявити суттєві викривлення, якщо такі є. Викривлення, спричинені шахрайством або помилками, можуть вважатися суттєвими, якщо, взяті окремо або в сукупності, вони, як обґрунтовано очікується, можуть достатньо впливати на економічні рішення користувачів, прийняті на основі цієї фінансової та бюджетної звітності.

Відповідно до ISSAI протягом всього аудиту члени контрольної групи застосовували професійне судження та дотримувалися професійного скептицизму.

Рахункова палата також:

Висновки (продовження)

- ідентифікує та оцінює ризики суттєвих викривлень фінансової і бюджетної звітності, пов'язаних із шахрайством або помилками; розробляє та виконує аудиторські процедури у відповідь на ризики й отримує аудиторські докази, достатні та прийнятні для використання їх як підстави для висновку. Ризик невиявлення суттєвих викривлень внаслідок шахрайства є вищим, ніж викривлень внаслідок допущених помилок, оскільки шахрайство може включати змову, підробку, навмисні пропуски, неправильні твердження або нехтування засобами внутрішнього контролю;

- отримує розуміння заходів внутрішнього контролю, що стосуються аудиту, для розроблення відповідних аудиторських процедур, а не для надання висновку щодо ефективності системи внутрішнього контролю;

- оцінює прийнятність застосованої облікової політики;

- оцінює загальне подання, структуру і зміст фінансової та бюджетної звітності, включаючи розкриття інформації та чи відображено операції і події, на підставі яких складено звітність, у спосіб, що забезпечує достовірне подання.

Рахункова палата інформує тих, кого наділено найвищими повноваженнями, про запланований обсяг і час проведення аудиту, значні аудиторські знахідки, виявлені під час аудиту, включаючи будь-які виявлені значні недоліки системи внутрішнього контролю.

Рахункова палата повинна отримати належні докази, достатні для отримання обґрунтованої впевненості, що надходження і витрати, відображені у фінансовій та бюджетній звітності, відповідають цілям, визначеним Законом України "Про Державний бюджет України на 2018 рік", а фінансово-господарські операції проведено згідно з вимогами нормативно-правових актів.

Вступна частина

Вступ	Цей Звіт підсумовує основні питання аудиту фінансової та бюджетної звітності центрального апарату МОН за 2018 рік. Питання, висвітлені у Звіті, детально обговорені з управлінським персоналом МОН. Рахункова палата висловлює подяку Державному секретарю МОН і головному бухгалтеру та персоналу за допомогу, надану під час проведення аудиту.
Яким є стан виконання аудиту?	Аудит завершено у строки згідно з графіком, визначеним у Звіті про планування фінансового аудиту МОН.
Що зроблено?	Аудит проведено згідно з Планом роботи Рахункової палати на 2019 рік, рішенням Рахункової палати від 18.12.2018 № 31–1, підходом, відображеним у Звіті про планування аудиту, наданому МОН 03.05.2019, і вимогами Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції України та законам України, у тому числі ISSAI 1260/MCA 260 “Повідомлення інформації тим, кого наділено найвищими повноваженнями”. Крім того, Звіт підготовлено з урахуванням вимог стандарту ISSAI 1700/MCA 700 “Формування думки та складання звіту щодо фінансової звітності” в частині змісту звіту.
Мета аудиту	Перевірка, аналіз та оцінка правильності ведення, повноти обліку і достовірності фінансової та бюджетної звітності щодо надходжень та витрат бюджету, встановлення фактичного стану справ щодо цільового використання бюджетних коштів, дотримання законодавства при здійсненні операцій з бюджетними коштами МОН.

Вступна частина

Предмет аудиту Фінансова і бюджетна звітність центрального апарату МОН за 2018 рік; облікова політика; фінансово-господарські операції; первинні документи бухгалтерського обліку; укладені договори; накази та інші розпорядчі документи МОН з питань організації бухгалтерського обліку та документообігу; інформація щодо інвентаризації активів та зобов'язань; планові документи, якими передбачено використання бюджетних коштів; реєстри синтетичного обліку (меморіальні ордери, накопичувальні відомості); реєстри аналітичного обліку (книги і картки); книга “Журнал-головна”; елементи автоматизації бухгалтерського обліку; інші статистичні і довідкові матеріали, що характеризують стан використання коштів; система внутрішнього контролю; внутрішнє середовище (середовище контролю); інші документи з питань аудиту.

Обсяг охоплених аудитом коштів Під час аудиту досліджувалася бюджетна звітність МОН за 2018 рік за 7 бюджетними програмами (за КПКВК “Загальне керівництво на управління у сфері освіти і науки”, 2201030 “Підготовка кадрів у професійно-технічних навчальних закладах за професіями загальнодержавного значення”, 2201040 “Дослідження, наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами та державним замовленням, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка преси, розвитку наукової інфраструктури, наукових об'єктів, що становлять національне надбання, забезпечення діяльності Державного фонду фундаментальних досліджень”, 2201080 “Державні премії, стипендії та гранти в

Вступна частина

Обсяг охоплених аудитом коштів (продовження) галузі освіти, науки і техніки, стипендії переможцям міжнародних конкурсів”, 2201200 “Пільговий проїзд студентів вищих навчальних закладів і учнів професійно-технічних училищ у залізничному, автомобільному та водному транспорті”, 2201380 “Виконання зобов'язань України у сфері освіти та міжнародного науково-технічного співробітництва”, 2201570 “Виконання зобов'язань України у Рамковій програмі Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій “Горизонт 2020”), касові видатки за якими становлять 582852,0 тис. грн, і фінансова звітність, за даними якої валюта балансу МОН станом на 01.01.2019 – 269086,0 тис. гривень.

Суттєвість Концепція суттєвості передбачає, що фінансова та бюджетна звітність рідко є абсолютно правильною і аудит планується таким чином, щоб одержати достатню, але неабсолютну впевненість у тому, що ця звітність не містить суттєвих викривлень, помилок і випадків недотримання вимог чинного законодавства. З цією метою враховувалося, можуть чи ні сума помилок, характер (сутність) і причини виникнення викривлень і помилок вплинути на рішення користувачів фінансової та бюджетної звітності.

Суттєвість для фінансової звітності визначено на рівні 1 відс. валюти балансу МОН станом на 01.01.2019 – 2691,0 тис. грн; бюджетної звітності – 1 відс. касових видатків за 7 бюджетними програмами – 5829,0 тис. гривень. Також суттєвими за характером (незалежно від суми виявлених викривлень чи відхилень) вважаються будь-які порушення, пов'язані з випадками шахрайства та нецільового використання бюджетних коштів.

Основні результати аудиту: значні ризики викривлень фінансової та бюджетної звітності

Всі аудиторські знахідки щодо ідентифікованих значних ризиків викривлень фінансової та бюджетної звітності внаслідок недоліків, недотримання вимог чинного законодавства та шахрайства відображено у відповідних розділах цього Звіту (*ідентифіковані значні ризики відображено у Звіті про планування аудиту МОН*).

Згідно з пунктом 4 (е) МСА 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» **значні ризики** – це ідентифіковані та визначені ризики суттєвих викривлень, що, за судженням аудиторів, потребують спеціального розгляду під час аудиту.

Основні результати аудиту: значні ризики викривлень фінансової та бюджетної звітності

Нехтування контролю з боку керівництва

Опис ризику

Цей ризик є всеохоплюючим.

Згідно із ISSAI 1240 допускається наявність значного ризику нехтування керівництвом системою внутрішнього контролю органу (підприємства, установи). Також ISSAI 1240 передбачає наявність ризику, пов'язаного з можливістю управлінського персоналу вчиняти шахрайства шляхом маніпулювання бухгалтерськими засобами та складання навмисно викривленої звітності, нехтуючи засобами контролю, які в інших випадках функціонують ефективно.

Реагування

Як і планувалось, здійснено тестування правильності даних книги “Журнал-головна”, а також оцінено будь-які суттєві операції, що виходять за межі звичного або здаються незвичними. Мета такої оцінки – визначити, чи не вступало керівництво МОН у змову з метою шахрайства щодо звітності або присвоєння активів.

Аудиторські знахідки

Аудиторські процедури підтвердили очікувану впевненість у тому, що керівництво не вступало у змову з метою шахрайства щодо звітності або присвоєння активів.

Основні результати аудиту: значні ризики викривлень фінансової та бюджетної звітності

Низький рівень
внутрішнього
контролю

Опис ризику

Цей ризик є всеохоплюючим.

МОН не створено ефективної системи внутрішнього контролю.
Відділ внутрішнього аудиту МОН не здійснював оцінки ефективності функціонування системи внутрішнього контролю та достовірності фінансової і бюджетної звітності МОН.

Реагування

Як і планувалось, збільшено кількість здійснюваних тестувань. Надано рекомендації за результатами аудиту.

Аудиторські знахідки

МОН не запроваджено ефективних процедур для реагування на вказаний ризик.

Цей недолік внутрішнього контролю відзначено та оцінено як такий, що має високий ступінь ризику.

Надано відповідні рекомендації (стор. 30)

Основні результати аудиту: значні ризики викривлень фінансової та бюджетної звітності

Законність
виплат
управлінському
персоналу та
директорату

Опис ризику

Цей ризик є специфічним.

Є підвищений ризик недотримання вимог законодавства в процесі нарахування заробітної плати та нецільового використання коштів, виділених Кабінетом Міністрів України на реформу державного управління, через складність нормативно-правових актів, пов'язаних з оплатою праці реформаторів.

Реагування

Здійснено тестування 100 відс. господарських операцій щодо виплати премій новоприйнятим і звільненим працівникам (у місяць їх прийняття або звільнення); тестування 100 відс. виплат керівництву МОН, головному бухгалтеру, працівнику, що нараховує заробітну плату; застосовано просту випадкову вибірку для виплат та нарахувань заробітної плати за листопад-грудень реформаторам; стратифіковану вибірку щодо виплати надбавки за вислугу років у державних органах (недержавним службовцям); вибірку грошових елементів для виплат за січень-грудень персоналу МОН (крім вищевказаних).

Аудиторські знахідки

Проведені тестування засвідчили відсутність порушень вимог чинного законодавства під час нарахування та здійснення виплат з оплати праці працівникам МОН. Аудиторські процедури надали впевненість у достовірності і точності виплат персоналу апарату МОН і директорату, а також у їх відображенні у бюджетній звітності.

Основні результати аудиту: значні ризики викривлень фінансової та бюджетної звітності

Правильність відображення в обліку та звітності нефінансових активів, придбаних у грудні 2018 року

Опис ризику

Цей ризик є специфічним.

Значна кількість нефінансових активів об'єкта аудиту придбалась наприкінці грудня 2018 року, що збільшує ризик суттєвих помилок при складанні звітності, несвоєчасного обліку та фактичної відсутності придбаних нефінансових активів, а також вірогідність незаконних операцій.

Реагування

Оцінено процедури, спрямовані на реагування МОН на ризики, збільшено кількість тестувань господарських операцій, пов'язаних з придбанням нефінансових активів, у частині їх відображення у звітності, фактичного надходження.

Аудиторські знахідки

МОН не запроваджено ефективних процедур для реагування на цей ризик.

Аудитом не виявлено суттєвих помилок, але встановлено недоліки при оформленні бухгалтерських документів, випадки відсутності інвентарних номерів і наявність на складі введених в експлуатацію активів. Виявлений недолік внутрішнього контролю має високий ступінь ризику. ●

Надано рекомендацію щодо необхідності вдосконалення внутрішнього контролю (стор. 31).

Основні результати аудиту: значні ризики викривлень фінансової та бюджетної звітності

Відсутність
первинних
документів
щодо
нефінансових
активів,
придбаних до
2000 року

Опис ризику

Цей ризик є специфічним.

У бухгалтерському обліку об'єкта аудиту рахуються нефінансові активи, придбані (отримані) до 2000 року, на які відсутні первинні (підтвердні) документи.

Реагування

Оцінено процедури, запроваджені МОН з метою реагування на ризик, здійснено ідентифікацію наявних нефінансових активів, введених в експлуатацію до 2000 року; перевірено відповідність їх обліку та фактичну наявність.

Аудиторські знахідки

МОН не запроваджено ефективних процедур для реагування на цей ризик. Аудитом не виявлено суттєвих помилок, але в порушення вимог НП(С)БО № 121 не визначено ліквідаційної вартості окремих основних засобів, залишкова вартість яких дорівнює нулю і які продовжують використовуватися; не дотримано вимог Положення № 879 під час складання інвентаризаційних описів у частині повноти їх заповнення; встановлено формальне проведення інвентаризації, а також невнесення окремих даних в інвентарні карти обліку об'єктів основних засобів. Крім того, наявна програма з бухгалтерського обліку не забезпечує формування інвентаризаційних описів. Виявлено та оцінено недолік внутрішнього контролю, який має високий ступінь ризику.

Надано рекомендації щодо необхідності вдосконалення системи внутрішнього контролю (стор. 31).

Основні результати аудиту: інші результати аудиту

Ідентифіковані помилки	<p>У фінансовій та бюджетній звітності МОН відсутні помилки, які перевищують визначений рівень незначної помилки (незначних викривлень).</p> <p>Незначні викривлення – це викривлення, взяті окремо або в сукупності, які не мають суттєвого впливу на фінансову та бюджетну звітність і не впливають на рішення користувачів цієї звітності.</p>
Розкриття інформації у фінансовій та бюджетній звітності	<p>Аудитом виявлено недостовірне розкриття МОН у примітках до річної фінансової звітності (форма № 5–дс) інформації про первісну вартість повністю амортизованих основних засобів, які продовжують використовуватися, та залишкову вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються.</p> <p>Надано рекомендації щодо повноти розкриття інформації у фінансовій та бюджетній звітності.</p>
Облікова політика та звітування	<p>Під час аудиту контрольною групою здійснювалася оцінка прийнятності облікової політики та звітування.</p> <p>Встановлено, що у положенні про облікову політику МОН не передбачено визначення ліквідаційної вартості основних засобів при введенні об'єкта в експлуатацію.</p> <p>Надано рекомендації щодо внесення змін до положення про облікову політику.</p>
Дотримання законодавчих норм, недоліки	<p>Аудитом не виявлено випадків значних порушень МОН норм чинного законодавства, але встановлено 111 випадків невизначення ліквідаційної вартості основних засобів, залишкова вартість яких дорівнює нулю і які продовжують використовуватися, та недоліків при оформленні 24 інвентарних карток і інвентаризаційних описів у частині своєчасності, повноти і достовірності їх заповнення.</p>

Основні результати аудиту: перелік невідкоригованих помилок

Невідкориговані помилки

Необхідні коригування

Сфера	Опис помилки	Дебет	Кредит
Нефінансові активи	У примітках до річної фінансової звітності МОН за 2018 рік (форма 5–дс) вартість основних засобів, знос яких становить 100 відс. і які продовжують використовуватися, занижено на 704,7 тис. грн		Не застосовується
Нефінансові активи	У примітках до річної фінансової звітності МОН за 2018 рік (форма 5–дс) вартість основних засобів, які тимчасово не використовуються, завищено на 508,1 тис. грн		Не застосовується

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитом

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Низький рівень внутрішнього контролю [ст. 30]	Вся система бухгалтерського обліку	МОН не створено ефективної системи внутрішнього контролю. МОН не здійснюється оцінка ризиків, ризику не враховуються під час прийняття управлінських рішень. Відділ внутрішнього аудиту не проводить оцінку ефективності функціонування системи внутрішнього контролю та достовірності фінансової і бюджетної звітності МОН		Не застосовується
Недотримання вимог законодавства щодо бухгалтерського обліку нефінансових активів [ст. 31, 32]	Нефінансові активи	За результатами тестувань встановлено, що МОН в порушення вимог пункту 5 розділу III НП(С)БО № 121 не визначено ліквідаційної вартості основних засобів, залишкова вартість яких дорівнює нулю і які продовжують використовуватись. При цьому облікова політика не передбачає визначення ліквідаційної вартості таких основних засобів		Не застосовується

Високий ризик – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.

Середній ризик – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.

Низький ризик – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитом

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Формальне проведення інвентаризації нефінансових активів [ст. 31]	Нефінансові активи	Під час проведення за участю представників Рахункової палати інвентаризації встановлено недоліки, пов'язані з недотриманням МОН вимог Положення № 879, щодо невідображення в інвентаризаційних описах необоротних активів (зокрема, основних засобів) інформації щодо виготовлювача, заводського номера (у разі його наявності), року випуску чи дати придбання (введення в експлуатацію), а також невнесення даних щодо року випуску, заводського номера в інвентарні карти обліку об'єктів основних засобів, форма яких затверджена Наказом № 572. У двох випадках серед активів МОН обліковуються непридатні до використання основні засоби (або їх частини). Також виявлено, що дані оборотних відомостей за двома позиціями не відповідають даним інвентарних карток		Не застосовується

Високий ризик – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.

Середній ризик – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.

Низький ризик – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитором

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Недотримання вимог законодавства щодо бухгалтерського обліку нефінансових активів [ст. 31]	Нефінансові активи	За результатами тестувань встановлено: за 7-ма позиціями наявні розбіжності фактичних дат первинних документів (накладних, платіжних доручень, актів введення в експлуатацію) із датами, зазначеними в обліку у меморіальних ордерах; у 7 випадках відсутні інвентарні номери або вказано їх неточні дані; у 8 випадках до складу основних засобів відповідно до актів введення в експлуатацію зараховані активи, які фактично знаходяться на складі і не використовуються		Не застосовується
Неповне розкриття інформації про нефінансові активи [ст. 33]	Нефінансові активи	У примітках до річної фінансової звітності при розшифруванні рядка 180 графи 15 занижено первісну вартість повністю амортизованих основних засобів на 704,7 тис. грн (рядок 192) і завищено вартість основних засобів, які тимчасово не використовуються, на 508,1 тис. грн (рядок 191)		Не застосовується

Високий ризик – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.

Середній ризик – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.

Низький ризик – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитом

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Недосконалість програмного забезпечення для обліку нефінансових активів [ст. 31]	Нефінансові активи	Встановлено недосконалість програмного забезпечення нефінансових активів. Як наслідок, результати інвентаризації формуються у ручному режимі, а не автоматично в програмі на підставі даних, внесених до неї інвентарних карток. Після внутрішнього переміщення нефінансових активів дата придбання (введення в експлуатацію) не відображається в оборотних відомостях обліку активів, що формуються в програмі.		Не застосовується

Високий ризик – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.

Середній ризик – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.

Низький ризик – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитором

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Недотримання вимог законодавства щодо бухгалтерського обліку нефінансових активів [ст. 31]	Нефінансові активи	За результатами тестувань встановлено, що в інвентарних картках щодо 8 позицій зазначено недостовірні дані, зокрема, щодо первісної вартості активів, суми нарахованої амортизації, зміни матеріально відповідальних осіб, а також не відображено фактів списання активів; за 24 позиціями в інвентарних картках відсутні ознаки, що характеризують об'єкт.		Не застосовується

Високий ризик – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.

Середній ризик – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.

Низький ризик – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитом

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Неналежне оформлення наказів на відрядження [ст. 32]	Розрахунки з підзвітними особами	За результатами тестувань звітів про відрядження встановлено, що в окремих наказах на відрядження МОН не вказується пункт призначення, куди відряджається працівник, а зазначається лише назва області, що є недотриманням вимог пункту 1 розділу II Інструкції № 59. Ця суттєва невідповідність не ідентифікована та не попереджена засобами внутрішнього контролю.		Не застосовується

Високий ризик – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.

Середній ризик – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.

Низький ризик – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитом

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Незабезпечення працівників МОН авансами на відрядження [ст. 32]	Розрахунки з підзвітними особами	За результатами тестувань виявлено, що 321 працівник МОН, який відповідно до наказів направлявся у 2018 році у відрядження в межах України, не забезпечувався авансом, а витрати у загальній сумі 679,1 тис. грн відшкодовувались після затвердження звітів про використання коштів, що є недотриманням вимог пункту 5 Постанови № 98. Цей недолік є системним, його не ідентифіковано та не попереджено засобами внутрішнього контролю.		Не застосовується

- *Високий ризик* – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.
- *Середній ризик* – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.
- *Низький ризик* – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитом

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Відсутність порядку використання коштів [ст. 34]	Кошти в національній і іноземній валюті	Партнерськими угодами Програми Еразмус+ (програма Європейського Союзу на період 2014–2020 років, що підтримує проекти співпраці, партнерства, заходи і мобільність у сфері освіти, професійної підготовки молоді та спорту) передбачаються кошти на оплату праці персоналу, який бере участь у проектах. Проте через відсутність затвердженого Кабінетом Міністрів України Порядку використання коштів, які надходять до державного бюджету в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ (відповідно до частини четвертої статті 50 Закону № 889), оплата праці персоналу, задіяного в проектах, не здійснюється.		Не застосовується

Високий ризик – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.

Середній ризик – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.

Низький ризик – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитором

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Неповне розкриття інформації у звітності [ст. 33]	Оплата праці	У пояснювальній записці до річної фінансової звітності МОН за 2018 рік наведено пояснення щодо причин невикористання відкритих асигнувань на оплату праці: наявність вакантних посад у директоратах Міністерства. За результатами тестувань встановлено, що, крім вказаної причини, відкриті асигнування (1092,6 тис. грн) не використано також через перевищення максимального розміру заробітної плати, з якої сплачується єдиний соціальний внесок, наявність у штаті працівників-інвалідів та вакантних посад працівників МОН (крім реформаторів). Цю невідповідність не ідентифіковано і не попереджено засобами внутрішнього контролю.		Не застосовується

Високий ризик – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.

Середній ризик – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.

Низький ризик – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитором

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Недосконале складання табеля обліку робочого часу [ст. 33]	Оплата праці	У МОН відсутня уніфікована форма табеля обліку використання робочого часу, в результаті структурні підрозділи апарату МОН подають табелі за різними формами (до 25 числа кожного місяця). Правки, які необхідно внести до табеля після 25 числа кожного місяця у зв'язку з відрядженнями працівників, хворобами тощо, не вносяться або вносяться шляхом виправлень (перекреслень, замальовувань, дописувань). Уточнюючий табель із підписом уповноважених на це посадових осіб структурних підрозділів апаратом МОН не складається. Цю невідповідність не ідентифіковано і не попереджено засобами внутрішнього контролю.		Не застосовується

Високий ризик – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.

Середній ризик – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.

Низький ризик – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: недоліки внутрішнього контролю, виявлені аудитом

Внутрішній контроль Під час аудиту ідентифіковано недоліки внутрішнього контролю, найбільш важливі з яких перелічено нижче

Недолік	Сфера	Ідентифікований недолік	Рівень ризику	Рівень ризику при попередньому аудиті
Недотримання вимог законодавства при введенні в господарський оборот об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів [ст. 33]	Нематеріальні активи	Оформлення операцій із введення в господарський оборот і використання об'єктів права інтелектуальної власності здійснювалось МОН за відсутності актів введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, передбачених пунктом 1.1 Порядку № 732.		Не застосовується

Високий ризик – основні питання, які варті уваги керівництва об'єкта контролю, оскільки в результаті можуть стати істотними недоліками внутрішнього контролю.

Середній ризик – важливі питання, на які повинен звернути увагу управлінський персонал відповідно до сфер відповідальності.

Низький ризик – незначні проблеми, які потребують удосконалення.

Внутрішній контроль: надані рекомендації

Назва	Сфера	Рекомендації	Реагування об'єкта контролю
Низький рівень внутрішнього контролю [ст. 19]	Вся система бухгалтерського обліку	<p>З метою забезпечення функціонування ефективної системи внутрішнього контролю, здатної запобігати випадкам шахрайства і помилкам, які можуть вплинути на достовірність фінансової та бюджетної звітності, Міністерству рекомендується розробити та затвердити внутрішні документи, спрямовані на забезпечення функціонування елементів внутрішнього контролю, з урахуванням вимог, установлених Основними засадами.</p> <p>Рекомендується передбачити планування і проведення Відділом внутрішнього аудиту оцінки фінансової та бюджетної звітності</p>	Очікується отримати у місячний строк
Відсутність процедури оцінки ризиків [ст. 19]	Різне	Рекомендується Відділу внутрішнього аудиту забезпечити організацію процесу оцінки ризиків відповідно до Інструкції № 120 (розділ IV “Управління ризиками”)	Очікується отримати у місячний строк

Внутрішній контроль: надані рекомендації

Назва	Сфера	Рекомендації	Реагування об'єкта контролю
Недотримання процедури обліку нефінансових активів [ст. 19, 20]	Нефінансові активи	МОН рекомендується дотримуватися вимог чинного законодавства, зокрема під час заповнення типових форм інвентарних карток обліку об'єкта основних засобів та визначення ліквідаційної вартості основних засобів, залишкова вартість яких дорівнює нулю і які продовжують використовуватися. Під час проведення інвентаризації слід дотримуватися законодавчо визначених вимог з оформлення інвентаризаційних описів, термінів її проведення, а у разі коли можливий довільний термін – передбачити в обліковій політиці Міністерства терміни проведення відповідної інвентаризації	Очікується отримати у місячний строк
Недоліки в обліку нефінансових активів [ст. 21, 23]	Нефінансові активи	МОН рекомендується удосконалити заходи внутрішнього контролю під час заповнення інвентарних карток, нанесення інвентарних номерів на основні засоби, введення основних засобів в експлуатацію	Очікується отримати у місячний строк
Недосконалість програмного забезпечення для обліку нефінансових активів [ст. 22]	Нефінансові активи	МОН рекомендується удосконалити програмне забезпечення з ведення бухгалтерського обліку нефінансових активів з метою внесення усіх даних з інвентарних карток до інвентаризаційних описів під час їх автоматичного формування програмою	Очікується отримати у місячний строк

Внутрішній контроль: надані рекомендації

Назва	Сфера	Рекомендації	Реагування об'єкта контролю
Неналежне оформлення наказів про відрядження [ст. 24]	Розрахунки з підзвітними особами	Державному секретарю МОН рекомендується при підготовці наказів на відрядження працівників МОН вказувати пункт (місце) призначення, куди відряджається працівник, як це передбачено пунктом 1 розділу II Інструкції № 59	Очікується отримати у місячний строк
Незабезпечення авансами на відрядження [ст. 25]	Розрахунки з підзвітними особами	Державному секретарю МОН рекомендується дотримуватися вимог пункту 5 Постанови № 98, зокрема в частині забезпечення працівників, що відряджаються, коштами для здійснення поточних витрат під час службових відряджень (авансами). Також МОН рекомендується належно відображати отримані кошти у звітах про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт	Очікується отримати у місячний строк
Недоліки облікової політики та звітування [ст. 19]	Облікова політика	МОН рекомендується внести зміни до положення про облікову політику у частині визначення ліквідаційної вартості основних засобів при введенні об'єкта в експлуатацію	Очікується отримати у місячний строк

Внутрішній контроль: надані рекомендації

Назва	Сфера	Рекомендації	Реагування об'єкта контролю
Неповне розкриття інформації у звітності [ст. 21, 27]	Різне	МОН рекомендується дотримуватися вимог чинного законодавства, зокрема в частині повноти і достовірності розкриття у фінансовій та бюджетній звітності інформації, яка є важливою та корисною для її користувачів	Очікується отримати у місячний строк
Недоліки складання табеля обліку робочого часу [ст. 28]	Оплата праці	МОН рекомендується затвердити форму табеля обліку використання робочого часу, положення про облік використання робочого часу	Очікується отримати у місячний строк
Недотримання вимог законодавства при введенні в господарський оборот об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів [ст. 29]	Нематеріальні активи	МОН рекомендується скласти акти введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів згідно з вимогами Порядку № 732	Очікується отримати у місячний строк

Рекомендації Кабінету Міністрів України

Назва	Сфера	Рекомендації	Реагування
Відсутність порядку використання коштів [ст. 26]	Кошти в національній і іноземній валюті	Рекомендується з метою забезпечення оплати праці персоналу МОН, який бере участь у партнерських угодах Програми Еразмус+: - зобов'язати відповідальні міністерства розробити проект Порядку використання коштів, які надходять до державного бюджету в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ; - затвердити цей Порядок	Буде надана

Інші питання, які мають бути повідомлені

Незалежність	Незалежність Рахункової палати забезпечується Законом України “Про Рахункову палату”. Між Рахунковою палатою та МОН відсутні будь-які взаємовідносини, що можуть вплинути на її об’єктивність та незалежність
Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI)	Питання, які відповідно до Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю повинні бути, але не повідомлені МОН, цей Звіт і Звіт про планування аудиту не містять
Співпраця з іншими аудиторами	Під час аудиту не використовувалися результати аудитів, проведених Відділом внутрішнього аудиту МОН. При цьому робота Відділу внутрішнього аудиту МОН оцінена як недостатня (стор. 19–29)

Член Рахункової палати

В. І. Невідомий